

Krystian Jobczyk

Sprawozdanie z konferencji Kontrowersje wokół człowieka : Mózg-psychika: dylematy współczesnej filozofii medycyny

Studia Philosophiae Christianae 46/1, 240-242

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRYSTIAN JOBCZYK

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI KONTROWERSJE
WOKÓŁ CZŁOWIEKA. MÓZG-PSYCHIKA: DYLEMATY
WSPÓŁCZESNEJ FILOZOFII MEDYCYNY**

Dnia 12 maja 2010 w murach nowowwybudowanego Centrum Badań Interdyscyplinarnych UKSW na Młocinach odbyła się trzynasta już konferencja z cyklu *Filozoficzne i naukowo-przyrodnicze elementy obrazu świata*, zorganizowana przez Sekcję Filozofii Przyrody. Tym razem tematyka spotkania oscylowała wokół zagadnienia współzależności mózgu i psychiki w perspektywie współczesnej filozofii medycyny, co znalazło swój wyraz w tytule konferencji: *Mózg-Psychika: Dylematy współczesnej filozofii medycyny*. Pomimo zrozumiałych trudności z filozoficzno-naukowym opisem i wyjaśnieniem tej złożonej zależności – na co zwróciła uwagę w słowie wstępnym prof. Anna Latawiec – autorzy referatów zdołali naświetlić omawiane zagadnienie od strony medycznej, historyczno-filozoficznej, jak i społecznej.

Pierwszy referat dra Sławomira Murawca z Instytutu Psychiatrii i Neurologii AM w Warszawie, pt. *Leki psychotropowe drogą do zrozumienia połączenia między umysłem a mózgiem*, stanowił próbę ukazania, w jaki sposób stosowanie leków psychotropowych może pomóc uchwycić zależności między mózgiem a umysłem; pomiędzy sferą tego, co biologiczno-chemiczne, a właściwą psychiczną sferą emocji, odczuć i myśli. Ta „zapośredniczająca” rola tych leków wyraża się – jak uzasadniał prelegent – w ich naturze: jako chemicznej substancji zdolnej jednocześnie kształtować emocje, sposób myślenia i zachowania pacjenta. Najbardziej interesującym filozoficznie akcentem referatu było odróżnienie mózgu jako Kantowskiej „rzeczy samej w sobie”, od mózgu jako *fenomenu*, dającego się opisać metodami neuroanalizy i psychologii.

Idea analiz psychopatologii jako klucza do zrozumienia relacji między mózgiem a duszą znalazła swój wyraz także w drugim z konferencyjnych referatów pt. *Karla Jaspersa projekt psychopatologii*. W referacie tym dr Andrzej Kapusta (Instytut Filozofii UMCS, Lublin)

poddał opisowej charakterystyce podstawowe dzieło psychologiczne Jaspersa *Allgemeine Psychopathologie*, wydobywając dzięki tej analizie pytania, leżące u podstaw Jaspersowskich badań nad dynamiczną interakcją ciała i *psyche* w procesie zaburzeń psychicznych. Pytania te to m.in.: „W jaki sposób ludzka psychika poddawana jest obiektywizacji?”, „Jaka jest zależność między zewnętrznym i wewnętrznym światem pacjentów?”. Choć – zdaniem prelegenta – trudno mówić o pełnej akceptacji projektu Jaspersa, to jednak godna uwagi pozostaje teza o niemożliwości pełnej obiektywizacji ludzkiej psychiki oraz metodologiczny postulat uzupełniania opisów ściśle medycznych opisem humanistycznym.

Wspólnym mianownikiem dwóch kolejnych referatów była próba ujęcia nie samej relacji między *soma* a *psyche*, lecz jej społecznego postrzegania. W pierwszym z tych referatów (*Psyche i soma. „Co” choruje w człowieku?*) dr Jarosław Sak (Katedra Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Medycznego w Lublinie) wyodrębnił trzy podstawowe, funkcjonujące współcześnie sposoby postrzegania relacji ciało-dusza (w sposób materialistyczny, ‘abstrahujący od duszy’ i personalistyczny), traktując dystans między myśleniem personalistycznym a pierwszymi dwoma rozumieniami za odzwierciedlenie dystansu, dzielącego współczesną empirię nauk medycznych od metafizyki.

W nieco podobnym, demaskatorskim duchu, w czwartym z referatów (*Medykalizacja zachowań społecznych, czyli o utopii szczęśliwej duszy*) uwydatnione zostało przez dra Jarosława Barańskiego zjawisko medykalizacji zachowań społecznych, rozumiane jako przesadnie częste diagnozowanie problemów egzystencjalnych (np. wychowawczych czy obyczajowych) jako medycznych. Prowadzi to zbyt często do podejmowania medycznej interwencji. W referacie tym, w wirtuozerski sposób łączący precyzję wypowiedzi z głębią spostrzeżeń zaprezentowane zostały także różne odłony utopii życia psychicznego, konstruowanej na idei medykalizacji. Do najczęściej spotykanych jej przejawów – zdaniem autora – należy przekonanie o możliwości farmakologicznego doskonalenia ciała, poddawania go technicyzacji, a także medyczne eliminowanie niepożądanych zachowań ludzkiej psychiki, podporządkowane idei zwiększania efektywności człowieka.

Pomimo czasowego ograniczenia konferencji, udało się stworzyć w jej trakcie atmosferę żywej dyskusji nad tą nad wyraz złożoną tematyką. Najbardziej dyskusyjną kwestią okazały się prezentowane przez prelegentów próby ujęcia zależności między mózgiem a psychiką, a także kwestia pewnej nieadekwatności stosowanego dotychczas języka do dobrego ujmowania tej zależności. Kwestie te podnosili w dyskusji: prof. Stanisław Butryn, ks. dr Jarosław Kukowski i prof. Andrzej Grzegorzczak. Przedmiotem zainteresowania okazał się także sam wpływ leków psychotropowych na ludzką psychikę. Szczególnym wyrazem zainteresowania konferencją była obecność nie tylko kadry profesorskiej, lecz także licznej grupy studentów i doktorantów.

ADAM ŚWIEŻYŃSKI

Institut Filozofii UKSW, Warszawa

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI PRZYRODOZNAWSTWO –
FILOZOFIA – TEOLOGIA. OBSZARY I PERSPEKTYWY DIALOGU
UKSW, WARSZAWA, 13-14.10.2009 R.**

W dniach 13 i 14 października 2009 roku w budynku Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się zorganizowana przez Sekcję Filozofii Przyrody UKSW konferencja pt. *Przyrodoznawstwo – Filozofia – Teologia. Obszary i perspektywy dialogu*.

Okazją do zorganizowania konferencji była przypadająca 13 października 2009 roku 10. rocznica śmierci ks. prof. dra hab. Kazimierza Kloskowskiego, wykładowcy Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW (dawniej ATK) oraz prorektora ATK i UKSW. Działalność naukowo-badawcza Księdza Profesora wpisała się na trwałe w polskie doświadczenie współpracy między uczonymi reprezentującymi różne dziedziny poznania: przyrodoznawstwo, filozofię i teologię.

Problematyka wzajemnych relacji zachodzących między naukami przyrodniczymi, filozofią i teologią jest wciąż szeroko dyskutowana w środowiskach naukowych i nadal wywołuje wiele kontrowersji oraz